

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 29. Lutheranorum sollicitudo de sua secta in perpetuum firmanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

Quand Georges Dieu crucifera, Sæc. XVIII.
 Quand Marc le resuscitera, A. C. 1734.
 Et lorsque Jean le portera
 Jubilé dans Lyon fera.

§. XXIX.

*Lutheranorum sollicitudo de sua secta
 in perpetuum firmanda.*

Haud parum variis ærumnis ac molestiis pressum summi Pontificis animum recreabat, dum certo sibi constaret, nonnullos in Saxonum Ducatu hucusque in sua secta obstinatos ad Augusti Poloniæ Regis & Saxonix Electoris exemplum ab Augustanæ Confessionis formula ad fidem Catholicam fuisse reversos: Attamen haud diuturnum erat hoc solatium; quamvis enim aliqui ex Saxonibus pariter agnito errore eandem veritatis semitam prompto animo calcassent, plures tamen bona Ecclesiastica, quæ prima ferventis sectæ rapacitas eis adjudicabat, restituendi difficultate absterrebantur: hoc tamen ipso obstaculo per Pontificiam indulgentiam sublato adhuc majus opponebatur repagulum, non sine maximo, haud tamen sanando Pontificii pectoris dolore; postquam enim Fridericus Augustus III. Saxonix Elector Religione Catholicus post Patris sui

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

fui obitum suarum ditionum gubernaculum suscepit, mox in sua magis obdurati mira sollicitudinegebant, ut Elector non modo suam suam curam & erga subditos festum, uti jam decima nona Octobris & vigesima sexta Novembris annis 1734. verbis ac publico proclamato testatum redderet, sed etiam ab Electore postulabant, ut solemniter ac publice, & per chirographo munita sponcione, quæ securationis tractatum vocant, certificaret, se Augustanæ Confessionis ad quoad omnia immutatum relicto. Ne ergo jam prima Regiminis in conspectu periculosis motibus, & turbis, ac seditioibus foederatis Elector Dresdæ hoc anno die decima Maij fidem suam obstrinxit, non turbaturum Statum Augustanæ Confessionis, quoad Temples, Sacra Divinum, cæremonias, Universitates, Scholas, Beneficia, redditus, & alias pias, justitias, privilegia, & hucusque indulta &c. nec se passurum, ut præfatis rebus ullum ab alio iudicium inferretur, sed potius in favorem præfatæ Confessionis pacem Westphalicam & præsertim V. Articulo circa Religionem in pleno robore conservaturum, sed tamen pro ipso Electore suæ Religio-

exercitio juxta normam in pace Westphalica stabilitam, & secundum usum in Romano Imperio introductum &c.

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Haud absimiles publicæ ac solemnis sponsonis literas Carolus Alexander Catholicus Wirtenbergæ Dux jam anni prioris die vigesima octava Februarii confecit, quibus pro se suisque Successoribus promittere jubebatur I. Se duntaxat Lutheranum Dei cultum ad normam Confessionis Augustanæ ita conservaturum, ut alterius Religionis Sequacibus nec exstantes Ecclesias reddere, nec novas erigendi, ibique publicum cultum exercendi, minus vero Monasteria, Ordines aut Communitates recipiendi, vel ad ejusmodi usum privatas ædes aptandi vel locandi facultatem unquam dare velit. II. Nullo tempore nullave ex causa Simultaneum se investurum, aut quid aliud Lutheranæ Religionis statui adversum aggressurum. III. Tubingense Theologicum stipendium & Monasteriorum Scholas in statu quo sunt, relicturnum, nec quicquam vel in Universitate vel Collegio Illustri Tubingano immutaturum, minus vero alterius Religionis Professores constituturum. IV. Urgente etiam leges Provinciales immutandi necessitate se Religionis & Regiminis statui nihil contrarium san-

Hist. Eccles. Tom. LXXIV. Rr citu-

Sæc. XVIII. citurum, proin omnia tam Ecclesiasticis

A. C. 1734. quam Civilia munia duntaxat

ranis impertiturum. V. Se
deinceps ad Imperii & Suevici
comitia Legatum Religione Lu
num, qui suum suffragium
Evangelicorum principia dare
tur, decreturum. Denique
Papæ dispensationibus, indul
terpretationibus, beneficiis restit
exceptionibus doli, persuasionis
que omnibus tam Ecclesiasticis
profani juris subsidiis circa hæ
missa renuntiare, a Provinciæ
jussus est. Has literas Dux die
sima septima Martii hoc anno
chirographo & sigillo munitis
bonam transmisit, ubi etiam
pore ut vocant, *Evangelico* die
cima Junii fuerunt acceptatæ.

Postquam vero diuturnæ
tiones inter Electorem Palatinum
Birckenfeldæ Ducem ita fuerat
positæ, ut Elector Birckenfeldæ
Bipontinum Ducem agnosceret
tumque Ducatum (excepta
ckenfi Præfectura) ei cederet,
utraque pars liberum Religio
citium stipulabatur, Dux tam
cepit libertatem circa solemne
supplicationes, S. Eucharistie
gestationem, Sacellum Aulicum

cum Sacerdotibus ei deservientibus, Sæc. XVIII.
& denique quosdam redditus Eccle- A.C. 1734.
siasticos.

Tantam quidem sectæ libertatem Principes ad fidem Catholicam reversi, novissime suis subditis publica etiam fide indulserunt; an fors eadem indulgentia Principes a fide Catholica ad sectam prolapsi erga Catholicos subditos suos fuerint usi, sæculi decimi sexti exempla desiderantur. Ut ut de hoc sit, certum est, quod fervente primo Evangelici furoris impetu quædam Respublica admodum celebris, postquam ad Lutheri castra transit, per suos Emissarios invitas etiam Moniales præfertim Cænobii S. Claræ contumeliis, convitiis, & omni vexationum genere ad nuptias & fidei defectionem sollicitavit. Testis est Bilibaldus Pirckheimerus, certe hac in re non suspectus, Consiliarius Maximiliani I. & Caroli V. Imperatorum, Eques Auratus, Senator & Patritius ejusdem Reipublicæ: Testis est ejus Soror illo ævo doctissima, & tum præfati Monasterii Abbatissa nomine *Charitas*; legatur ejus epistola nona; atque inter alia hæc ejus verba:

„Quantumvis exiremus e Cænobio, non ob id tanto beatiore efficiemur, sicut neque in Cænobio statim de salute certi securique esse possimus.

R r 2

„Nam

Sæc. XVIII. „Nam certe externæ illæ res nihil
 A. C. 1734. „que dant neque adjuvant, ac
 „tate sua gaudere debent, sicut
 „tidie nobis in suis concionibus
 „nunt. Sancti sane Apostoli
 „negari non potest) simul habit
 „cum ceteris fidelibus, omniaque
 „se communia habuerant. Quid
 „tiam nobis liceat simul habitare
 „inter nos mutuam exercere charit
 „quæ sorores deceat? Bone
 „Tamen lupanaria tolerantur.
 „quam audire cogimur, illis nos
 „riores esse atque improbiore.
 „dem fatemur, satis nos esse
 „bas. Deus nos pro sua bonitate
 „riget. Si sciremus, hanc Dei
 „tatem esse, nosque Cænobii
 „tione salvas fieri posse, profecto
 „dum cunctaremur, non enim
 „molis ac delicatæ vitæ perfrui
 „ergo in Cænobio commoramur.
 „novit mundus, & Deus, in quo
 „nis nostra spes omneque reliqu
 „consistit. Neque nos (de quo test
 „appellamus Deum) verbum Dei
 „probamus. Sed ut pro verbo
 „habeamus multiplices illas verborum
 „contumelias, obtreccionem, &
 „mationes, opprobria, & horum de
 „tractiones, id sane fieri non potest
 „Novimus quippe, sanctum Evange

„lium legem esse dilectionis, quæ pro Sæc. XVIII.
 „ximum non contemnit, neque judi- A. C. 1734.
 „cat; sed omni abhibita moderatione
 „eum corripit. Neque vero nos solæ
 „sumus, quibus oboritur de conciona-
 „toribus aliqua dubitatio. Nescio qua-
 „les habeantur conciones, sæpe tamen
 „audio, multos in hac civitate esse
 „homines, qui fere desperabundi sint
 „redditi, & a concionibus deinceps
 „audiendis omnino abhorreant. Sic
 „enim ajunt, se per conciones perple-
 „xos ac perturbatos esse, ut quid cre-
 „dant, nesciant, magnoque redem-
 „ptum vellent, nunquam se ullam ejus-
 „modi concionem audivisse. Jam &
 „nos CXI. conciones tales audivimus,
 „& aliquando tua præsentem prudentia.
 „Doct. Andr. Osiandrum per horas
 „quasi quatuor auscultavimus: sed &
 „Doctoris Wenceslai scriptum diligen-
 „ter perlegimus ac descripsimus. Ex
 „quibus omnibus satis instructionis per-
 „cepimus, de omnium ipsorum funda-
 „mento, animo ac scopo. Nimis in-
 „firmæ sumus, quam ut possimus ad-
 „versus tantos Doctores disputando con-
 „sistere. Quidquid dixerimus, in er-
 „rore versari dicemur: Atque hæc
 „unica fere causa est, ob quam huc-
 „usque cum Prædicantibus illis non
 „multum verborum facere voluerimus,

Rr 3

„ne

Sæc. XVIII. „ne verbis nostris offenderemus, „
 A. C. 1734. „que occasionem arriperent, „

„super his declamitandi in suis „
 „cionibus: quamquam hoc ipsam „
 „bis parum profuit: Nam tameti „
 „nostra non audiverint, tamen co „
 „tur arcana cordium nostrorum „
 „tari, quæ soli Deo sunt perfecta „
 „cognita, adeoque inter nos sentio „
 „cogitationes illas, quæ nobis tantæ „
 „Dei gratiam nunquam inciderunt „
 „sæde atque crasse proponere non „
 „bitant, magno cum scandalo „
 „rum, & tam gravi super nos „
 „vero iudicio, quasi ipsi Dei peccato „
 „sustinerent. Sed hoc Deo commo „
 „damus, qui optime novit, quæ „
 „suo iusto & irreprehensibili iudicio „
 „nos permittat hæc & alia fieri „
 „sit benedictus in secula, de cuius „
 „opprobriis, quæ in nos per „
 „detque nobis, ut ea patienter „
 „quis animis feramus. Scitote „
 „que hoc pro certo, quamquam „
 „bis, utpote hominibus, non „
 „neque insensatis, valde sit grave „
 „tantasque passim pati calumnias „
 „que obtrectationes detractationes „
 „multo nos tamen malle ista „
 „pati, quam aliqua facere. Consi „
 „mur interim nos conscientia ver „
 „tis, quæ suo ac iusto tempore pat

„in lucem prolata. Non dubitamus, Sæc. XVIII.
 „quin, si Cænobio deserto improbis A. C. 1734.
 „artibus studere inciperemus, futurum
 „esset, ut a quibusdam pro bonis
 „Christianis & plane Evyngelicis ho-
 „minibus celebraremur, & a multis
 „laudaremur. Sed misericors Deus
 „talem a nobis laudem prohibeat. Igno-
 „scat, quæso, mihi tua Prud. Fieri
 „potest ut modum excedam. Sed quia
 „sic omnino de nobis desperas, & ta-
 „men scribis, te sincere hanc rem agere
 „velle, meum quoque est, cor meum
 „tibi aperire clare, ac sincere negotium
 „hoc tractare, ut semper quoque apud
 „tuam Prud. feci. Confidimus etiam in
 „Deo, nos nullam inter nos fovere
 „idololatriam: multoque minus erro-
 „res nostros agnoscere recusamus. Hoc
 „enim Deo & rectæ rationi repugnaret.
 „Quod autem non quolibet spiritu nos
 „moveri sinamus, non potest a quo-
 „quam vitio nobis verti bona cum ra-
 „tione. S. Paulus nos docet, Omnia
 „probare, quod bonum est, tenere &
 „sequi. Nescimus ullos adversarios,
 „nec cum quoquam factiose conspira-
 „mus; sed, proh dolor, ab omnibus
 „fere desertæ sumus. Deus nostri mi-
 „sereatur. Novimus quoque, non de-
 „bere nos fiduciam collocare in Regula
 „nostræ vitæ monasticæ, sed in solo
 „Deo,

Rr 4

Sæc. XVIII
A. C. 1734

„Deo, & in unico ejus filio Jesu Chri-
„Domino nostro, qui nos sua pas-
„& sancto sanguine redemit, & coe-
„suo Patri reconciliavit. Is divi-
„suam gratiam vobis pariter ac
„omnibus largiatur, ne sua pas-
„nobis sit inanis & irrita. Spero
„de tua prudentia, non futuram
„versum nos tam duram atque
„mentem quam nobis minatur, sed
„tius Christiana & fraterna cura
„erga nos usuram: Et (ut magis
„aperiam viscera cordis tui) non
„nobiscum acturam esse, quam
„tecum agi, secundum præceptum
„sacro- sancti Evangelii.,

„ „Negotium hoc idcirco
„significavi, si forte nos juvenes
„quotidiano onere interpellati
„liberemur. Nam affligimur,
„lestamur atque interpellamur. Et
„bis deinde objicitur, a nobis
„esse ipsos. Omnes conantur nos
„cere & instituere, quid faciamus
„nobis. Quod si tot haberemus
„latores, quot informatores &
„stros, satis instructi essemus, ad
„stendum exercitui rusticorum. Et
„omnia illa facienda nobis essent, quae
„nobis consulunt, regimen habitare
„essemus mirabilius etiam, quam ce-
„tus erroneum illorum, qui Zygoni

„appellantur. Iterum peto mihi abs Sæc. XVIII.
 „te ignosci. Porro quod nuper T. P. A. C. 1734.
 „ad me scripsit de Domino Osiandro,
 „ipſius doctrinam mihi non probari:
 „Fateor ſane, nullam mihi probari do-
 „ctrinam, præter quam Chriſti & Apo-
 „ſtolorum ejus. Homines ſunt, ho-
 „mines non minus hodie quam ante
 „mille annos. Verbum autem Do-
 „mini manet in æternum. Optandum
 „eſſet ipſum docuiſſe rationem aver-
 „tendæ ſeditionis, priuſquam tanta
 „hominum ſtrages fuiſſet edita. Quam-
 „quam etiam nunc bonum eſt, ipſum
 „docere, quo pacto futuræ ſit occur-
 „rendum. Faxit Deus ut hoc fiat.,,

Tanta erat innoxiarum harum Vir-
 ginum vexatio, & adeo continua &
 moleſta Prædicantium ſollicitatio, ut
 Abbatiffæ Frater præfatus Pirckhei-
 merus tam cruentam conſcientiis vim
 inferri, ſufferre haud poſſet, ac pro-
 pterea ad Philippum Melanchtonem
 has daret literas: „Senatus inter reli-
 „qua Fratres Minores a Monialium cura
 „abegit. Tulere id Moniales perquam
 „moleſte: ſed neceſſitati tandem pa-
 „tere coactæ ſunt. Ceterum quum
 „alios aſſumere vellent conſeſſores (ut
 „appellant) eoſque Sacerdotes laicos,
 „& non monachos, prohibita ſunt a
 „ſenatu, qui neminem admittere vo-
 „luit,

Sæc. XVIII „luit, præter eos, quos ipse de
 A. C. 1734 „aut probasset. Moniales vero con-

„sionem liberam esse debere censent
 „illos, quos senatus nominavit reprobos
 „Et profecto tales erant, ut nec
 „lubens debita mea illis manifestabam
 „Per totam igitur quadragesimam
 „hunc usque diem confessione de
 „charistia abstinere maluerunt, quæ
 „eorum hominum opera uti, quæ
 „sibi ipsis recte consulere valent.
 „misere interim Concionatores
 „ut illis verbum Dei annuntiantes
 „quod illi adeo quidem contumaces
 „& arroganter fecere, ut pauperes
 „illas contumaciores potius quam
 „liores reddiderint. Vult enim
 „ille, ut nosti, persuasionibus
 „cogi vero minime. Accedit, quod
 „concinatorum illorum facta
 „quaquam dictis quadrent. His
 „ut moniales fidem illis non adhiberent
 „sed potius doctrinam eorum habere
 „suspectam, quum cernuat, eos
 „sincere ambulare, sed & verbum
 „cauponantes, privatam commo-
 „magis, quam animarum salu-
 „quærerere. Id quum vident contumacia-
 „tores, se contemptos existimant
 „clamant, maledicunt, imo iniurias
 „ac omnem lapidem movent, ut con-
 „nium hominum indignationem commo-

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„pauperulas concitare valeant, affe-
 „rentes, quum verba haud profint,
 „vi eas adigi deberi. Quasi fides vio-
 „lencia potius quam persuasione aut
 „Dei dono acquiratur. Nec surdis ho-
 „minibus fabulam cecinere; sed eo res
 „deducta est, ut quicumque miseran-
 „das illas offendere & incessere audet,
 „obsequium Deo se præstitisse arbitre-
 „tur. Idque non solum a viris agitur,
 „sed & mulieribus: & illis mulieribus,
 „quarum liberis omnem exhibuere cha-
 „ritatem. Non solum enim viris, qui
 „alios docere contendunt, seipos vero
 „minime emendant, Urbs nostra re-
 „ferta est, sed & mulieribus curiosis,
 „garrulis ac otiosis, quæ omnia potius,
 „quam domum propriam gubernare
 „satagunt. Et profecto miraculo haud
 „est absimile, quod monasterium non
 „pridem sit direptum & eversum. Ad-
 „eo infestum contra calamitosas susci-
 „tatum est odium, Quotidie igitur &
 „omni hora imminens præstolantur
 „exterminium, assiduoque timore, morte
 „etiam acerbiori conflictantur. Verum
 „an talia Christiana pietas, aut vera
 „fides, quæ sine charitate mortua est,
 „admittat, tu ipse considera. Hoc pro-
 „fecto scio, si præsens esses, ac tot
 „talesque cerneres sycophantias, illu-
 „siones, calumnias & machinationes,
 „qui-

Sæc. XVIII. „quibus misellæ illæ quotidie vexantur & oppugnantur, vix a lacry-
 A. C. 1734. „tur & oppugnantur, vix a lacry-
 „temperares. „

Cum autem indies hæc vexationes acerbius has Moniales vexarent, Pirckheimerus earum nomine ad natum sequentem habuit orationem apologeticam, prolixiorem quidem sed memoria dignissimam: Ea tenorem!

„Tametsi, Patres conscripti, „
 „risque res factu videatur facile „
 „quempiam causam suam utique „
 „justam verbis defendere, ac „
 „innocentiam oris tueri sermone „
 „eam tamen animi angustiam non „
 „feras redactas esse sentimus, ut „
 „nobis difficilius existat, quam „
 „sensationem nostram coram vobis „
 „facere, non quod vereamur, ne „
 „nobis sint defutura, aut causæ „
 „minus fidamus, sed quia jam „
 „expertæ sumus, verba nobis non „
 „lum haud profuisse, sed obfuisse „
 „tiam plurimum. Etenim si libere „
 „nos quandoque proloqui contingeret „
 „arrogantes censetur & procaces: Si „
 „humiliter & in genua procumbentes „
 „tanquam simulatrices & subdole „
 „ridemur: Si vero penitus tacemus „
 „silentesque adversa tolerare conamur „
 „obstinatæ habemur ac pertinaces. „

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„evenit, ut siue loquamur siue tacea-
 „mus, semper reprehensionibus ac cul-
 „pæ subjacere videamur. Ceterum
 „quum nos plane perituras cernamus,
 „saltem priusquam funditus pereamus,
 „denuo experiri cogimur, num indi-
 „gnationem vestram, sine ulla nostra
 „culpa conceptam, verbis emollire,
 „ac innocentiam nostram veritatis sub-
 „sidio tueri valeamus, ne penitus ta-
 „cendo vos contemnere, seu noxam
 „aliquam agnoscere videamur, aut
 „conscientiam nostram omni defensio-
 „ne omissa, in futurum etiam prægra-
 „vemus, semper suspicantes nos pro-
 „pria periisse taciturnitate, quum tamen
 „loquendo salvæ esse potuissemus.
 „Proinde, Patres honorandissimi, cum
 „non parvum sit calamitatum delini-
 „mentum, dolori frena relaxare, ac
 „justæ indulgere anxietati, rogamus
 „vos per Christum, ne nobis vitio ver-
 „tatur, si in rebus nostris ultimis ac
 „pene deploratis lacrymas effundamus,
 „ac pectus exoneremus suspiriis, quum
 „vix ulla major sit calamitas, quam
 „miseram esse, nec id audere profi-
 „teri, vultuque simulare hilaritatem,
 „quum animus vulnere saucius sit al-
 „tissimo. Deinde quum eam vobis
 „consuetudinem esse sciamus, ut nec
 „ultimo afficiendis supplicio audientiam
 „dene-

Sæc. XVIII. „denegetis, neque haud quaquam
 A. C. 1734. „mus alienigenæ, sed omnes civi-
 „vestrorum filiæ, in hac urbe nati-
 „educatæ, magna ex parte
 „sanguinis ac propinquitatis iure
 „junctæ, summopere precamur
 „humiliter oramus, ut & nos
 „omnique calamitatis genere
 „sas, taciti saltem ac benigne
 „velitis. Id si feceritis, plane
 „cum erit, simusne moribus
 „improbæ ac vitæ adeo scelestæ,
 „admodum adversarii nostri clam-
 „aut potius ipsi injurii ac calum-
 „referti innumeris. Etenim
 „omnibus, quæ nobis objici-
 „eam reddamus rationem, quæ
 „nestas ac Dei timore constrictas
 „virgines, nihil moramur, quin
 „viora etiam (si possibile saltem
 „patiamur mala & incommoda
 „minus, saltem hoc rogamus, ut
 „bis innocentia nostra obfit, nec
 „versariis calumniæ eorum, ut
 „mum confictæ, prosint, quum
 „mus, has nostras injurias nequaquam
 „vobis omnibus imputandas esse
 „quam pluribus summopere etiam
 „splicere: Alios vero ignorantibus
 „quam malitia errare, utpotè ab
 „versariis nostris persuasos, nihil ex-
 „crabilius esse in terris, quam virgines

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„Deo sacras, & quæ castitatem suam
 „illibatam conservare student. Ommissis
 „igitur longioribus sermonibus, quam
 „brevissime fieri poterit, singula dilue-
 „mus objecta, ne vobis nimis molestæ
 „videamur, nobisque ipsis suspicionem
 „aliquam ob nimiam in dicendo an-
 „xietatem, ac ornatus affectationem
 „concitemus.”

„Accusationis igitur capita, quæ
 „nobis objiciuntur, hæc fere esse vi-
 „dentur. Quod sanctissimo Dei spreto
 „Evangelio in operibus nostris plus
 „quam in vera fide confidamus: Quod
 „nimium Pontifici Romano, & illius
 „tribuamus decretis, tenaciusque hu-
 „manis innitamur traditionibus: Quod
 „non, relictis monasteriis votisque
 „contemptis, ad secularem conversa-
 „tionem revertamur, ac nubamus:
 „Quibus omnibus cum appendicibus suis,
 „brevissime, vere, ac ex ordine re-
 „spondere conabimur.”

„Sub initium igitur, & quantum
 „ad contemptum Evangelii pertinere
 „videtur, nihil moramur, si vel mini-
 „mum sacræ Scripturæ contemnamus
 „apicem, quin omnium habeamur sce-
 „lestissimæ, quum plane sciamus, cre-
 „damusque firmiter, universam salutis
 „nostræ summam ab Evangelio, &
 „tam bono ac læto pendere nuntio.
 „Illud

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

„illud igitur quotidie in manibus
 „bemus, ac perlegimus, non Ger-
 „nice tantum, sed etiam latine, quæ
 „eam linguam Dei dono non fecerit
 „vulgarem intelligamus, vitamque
 „stram omnem ad illud, tanquam
 „amuffim quandam, effingere
 „mur: Qua in re potissimum Dei
 „tiam imploramus, sine qua vitæ
 „conatus nostros nihil valere
 „quo Christi jugum suave, ac potius
 „ejus sanctam tollere, ac potius
 „Magistri vestigia portare queamus
 „Ceterum nemo nobis vitio poterit
 „tere, si antiquorum & sanctissimorum
 „Doctorum interpretationi potius
 „obortæ alicui inversioni fidem
 „beamus, quum proh dolor! manifestum
 „constet, non minus diversos sensus
 „quotidie a sancto Dei Evangelio
 „quam hominum sint mentes ac
 „mæ, tametsi Deus nequaquam
 „sit confusionis, sed pacis. Hinc
 „nium malorum ac tantarum turbationum
 „ac seditionum fomes est & excitatio
 „quum unusquisque indoctus etiam
 „ac rudis sacræ Scripturæ interpretationem
 „tionem tractare audeat, illamque
 „tius ad utilitatem suam & commodum
 „propriam, quam ad salutem
 „ipsius quam fidelium reliquorum, ad
 „aptare conatur. Ita fit, ut Christiani

„libertas, quæ plane spiritualis est, Sæc. XVIII.
 „penitus in carnis vertatur occasionem, A. C. 1734
 „delicias, & temeritatem. Testatur
 „hoc ingens utriusque sexus turba
 „nubentium & monasteria sua derelin-
 „quentium: Testatur hoc lacrymabilis
 „illa agriculturalum strages ac tragœdia,
 „nunquam satis deploranda, quam
 „impii quidam, falli ac dolosi suscita-
 „runt operarii, qui Christi & Apосто-
 „lorum personam subdole assumpse-
 „runt, rusticisque, ut quam maxime
 „insanirent, persuaserunt, potissimum
 „eos dici Evangelii defensores, ac prote-
 „ctores: tametsi nemo jam videri velit
 „tantæ calamitatis auctor extitisse.
 „Testatur demum Evangelii perversio-
 „nem, quod ex tali doctrina nullus
 „fructus pullulare cernatur; sed quod
 „omnia ruant, linguæ, disciplinæ,
 „mores, instituta sancta & salubria,
 „pax, concordia, Dei timor, omnis-
 „que proximi caritas & amor. Nec
 „mirum, quum verbis tantum Evan-
 „gelica extollatur veritas, operibus vero
 „plane deprimatur & expellatur. Fa-
 „cile enim est, verbis abundare, at
 „factis excellere, id demum operæ ac
 „laboris pretium existit. Regnum enim
 „Dei nequaquam in sermone est, sed
 „in virtute. Nec quisquis dicit, Do-
 „mine Domine, introibit in regnum
 „Hist. Eccles. Tom. LXXIV. Ss cæ-

Sæc. XVIII. „cælorum, sed qui fecerit voluntatem
 A. C. 1734. „Patris cælestis.,

„Considerate igitur, P. C. n.
 „juste ab æmulis nostris ob sancti
 „Evangelii accusamur contemp-
 „cum nihil magis ad salutem nobis
 „pertinere censeamus, quam
 „& germanam illius observatio-
 „Nemo enim despicit, quod tantum
 „veneratur, nec rejicit, quod sum-
 „studio imitari studet.,
 „Verum hic alia nobis ab adve-
 „nostris impingitur culpa: nempe
 „licet vos, Patres conscripti, verum
 „prædicatorem nobis, publicis
 „nec parvis conduxeritis expensis
 „bum tamen Evangelicum ex
 „audire vel omnino contemnamus
 „minus illi animum adhibeamus
 „dem quod opipare pauperum
 „eleemosyna, nitida ejus cutis &
 „tulantia plane ostendunt. Quod
 „magnifice etiam donetur, argu-
 „ejus suppellex & cultus nequaquam
 „monasticus abunde indicat. Ceterum
 „si unquam Evangelicum seu Dei
 „prædicavit verbum, paratè san-
 „mendacii pœnas dare: nisi quod
 „Evangelium vocare voluerit, quod
 „summo Pontifici, Cæsari, Episcopis
 „sacerdotibus, monachis, ac omnibus
 „demum amarulenter, & assidue

Sæc.XVIII.
A. C. 1734.

„ledicit, ac nemini parcit, qui per-
 „versæ ejus doctrinæ minus adhærere,
 „dignum ducit. Nam quod nos vir-
 „gines fatuas ac dementes appellat,
 „eo quod vigilemus, quod psallamus, quod
 „corpora nostra jejuniis maceremus,
 „nihil nostra refert, quum ob convi-
 „cia talia potius exultemus, quam in-
 „dignemur. Quod vero illum quando-
 „que minus audiamus, aut surgentes
 „discedamus, nequaquam culpa no-
 „stra, sed perversa & detestanda ejus
 „accidit pravitate. Tam obscæna e-
 „nim & impudica ut plurimum eructat
 „verba, ut non solum virginum auribus
 „sint detestanda, sed etiam coram im-
 „pudicissimis mulieribus intoleranda
 „forent. Sed quomodo aliter loque-
 „retur, quam semper fecit? putat nos
 „adeo leves, quemadmodum moniales
 „illas, quas blandis suis verbis e mona-
 „steriis elicuit, ac publice secum sub
 „chirurgi prætextu circumduxit. Nec
 „obscurum est, quid ipsam rursus ad
 „Carthusianorum monasterium impule-
 „rit. Hoc sane nemo ignorat. Herbipoli-
 „tanæ seditionis illum præcipuum au-
 „ctorem extitisse, ac miseros illos ru-
 „sticos in extremam calamitatem im-
 „pulisse, cujus rei profecto pœnas da-
 „ret, si non in tam tuto lateret asylo.
 „Talis igitur Evangelista est noster. Et

Ss 2

quid

Sæc. XVIII. „quid mirum, si ab ejus abhorreant
 A. C. 1734. „Evangelio, quum haud quaquam

„sit clamantis in deserto, sed
 „Satanæ verbum infernale, &
 „aliud conqueratur, quam quod
 „minis nec conviciis nos e monast
 „extrahere possit: quod quidem pa
 „ad nos spectat, dummodo a vici
 „tutæ remaneamus. Nam quod
 „regnum cælorum promittit,
 „primum relicto monasterio ad
 „rem vitam revertamur ac nub
 „inferni vero tormenta comminat
 „diutius sub regulari vita perdur
 „suis id polliceatur apostatis, qu
 „ferabiliter non solum coram
 „ignominiosas reddidit, sed proh
 „coram Deo etiam abominabile
 „Nos enim nequaquam lupi vert
 „dimus, minus vero obtemperam
 „etiamsi omni Philomela caneret
 „vius. „

„Ceterum fidem in nobis adverte
 „nostri requirunt, asserentes, nos
 „tius in operibus mortuis, quam
 „novitate fidei ambulare. Veram
 „juste id faciant, paucis P. C. accip
 „Nos præ omnibus & ante omnia
 „mus, quod justus ex fide vivit, &
 „quod ex operibus legis non iustific
 „mur, gratis per gratiam divinam
 „redemptionem, quæ est in Christo Jesu

„per quam remissionem præteritorum Sec. XVIII.
 „habemus peccatorum, ac ideo arbi- A. C. 1734.
 „tratur, fide justificari hominem,
 „absque operibus legis, credimusque
 „& plane novimus, quod ex fide datur
 „hæreditas, ad quam per sola opera
 „nemo pervenire potest. Ore igitur
 „confitemur, & corde credimus, quod
 „Deus filium suum Jesum Christum pro
 „redemptione humani generis in mun-
 „dum demiserit, qui nos per passionem
 „suam redemit, & morte mortem su-
 „peravit, quem & Deus a mortuis su-
 „scitavit, quo in eo sepulti cum eo
 „quoque resurgamus; quinimo & hoc
 „firmiter credimus, quod omne, quod
 „non est ex fide, hoc sit peccatum,
 „ac ideo novimus, quod infidelium sive
 „non credentium opera, utcumque
 „specie bona videantur, nequaquam ad
 „salutem sint utilia, sed solum quæ ex
 „recta fide procedunt, & charitate su-
 „scipiuntur, hæc esse quæ Deus a no-
 „bis exigit. Ceterum cum ita creda-
 „mus, num ideo in peccato manebi-
 „mus, ut gratia abundet? absit, Quum
 „enim nos peccato mortuas esse con-
 „veniat, quomodo posthac vivemus in
 „eodem? Scimus enim, quod quem-
 „admodum excitatus est Christus ex
 „mortuis per gloriam Patris, ita &
 „nos in novitate vitæ ambulare de-
 „cere,

Sæc. XVIII. „cere, ut quam minime peccatum

A. C. 1734. „mortali corpore nostro regnet, ne

„diamus illi per cupiditates eius:

„quod accommodemus nosmetipsos

„velut ex mortuis viventes. *Luc. 12. 1.*

„igitur a nobis absit, ut verbis

„jactemus, operibus vero manifeste

„contradicamus, quoniam non am-

„simus sub lege, sed sub gratia.

„enim nos in libertatem assertores

„scimus, ut servæ factæ simus iustitiae

„ac ideo nos decere, ut membra

„sra præbeamus servæ justitiæ ad

„ctificationem, quum autoram

„peccati mors sit, donum autem

„vita æterna per Christum Jesum

„minum nostrum. Si igitur cum

„resurreximus, convenit, ut

„curemus, & haud quaquam

„si saltem emortuæ fuerimus, &

„nostra abscondita sit cum Christo

„Deo, ut mortificemus membra

„terrestria ab omnibus immunditiis

„postquam veterem exuimus hominem

„cum factis suis, & induimus novum

„qui renovatur ad agnitionem &

„ginem ejus, qui condidit illum in

„libertate igitur, qua Christus nos

„beravit, stare jubetur, & non

„servitutis jugo implicari, ne

„tem dare in occasionem carni, sed

„charitatem servire invicem. *Præf. 1.*

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„postquam fide justificatæ & Deo re-
 „conciliatæ sumus per mortem filii
 „ejus, & cum essemus oleaster, in ar-
 „borem insitæ sumus fructiferam, de-
 „cet etiam, ut illa fructum ferat in
 „tempore suo. Omnis enim arbor,
 „quæ non facit fructum bonum, ex-
 „ciditur, & in ignem mittitur, & pa-
 „leam comburet ignis inextinguibilis.
 „A fructibus enim arbor cognosci-
 „scitur, nec de spinis colliguntur uvæ,
 „aut de tribulis ficus. Bona vero ar-
 „bor fructus bonos facit: Putris au-
 „tem arbor fructus malos facit. Non
 „potest arbor bona fructus malos facere,
 „neque arbor putris fructus bonos fa-
 „cere. Quapropter necessarium duci-
 „mus, ut non solum nos, sed omnes,
 „qui Christo nomina dederunt, fidem
 „non verbis tantum jactitemus, sed
 „etiam reipsa & operibus illam in no-
 „bis vivere ostendamus. Nihil enim
 „facilius, quam verbis fidem profiteri,
 „quemadmodum nihil difficilius, quam
 „illam rectis operibus exprimere. Ne-
 „quaquam enim fides ficta & mortua,
 „sed vivens ac vera a Christiano exigi-
 „tur homine, quæ non nisi per opera
 „bona ostendi potest, non quod nos ope-
 „ribus nostris, ut dictum est, justificari
 „arbitremur, sed quod jam justificati
 „nequaquam desidere otiosi, & (si
 „Ss 4 „recte

Sæc. XVIII. recte credimus) sine bonis operibus
 A. C. 1734. vivere possumus: & si non ob
 „causam opera bona faciendâ
 „ob animi saltem gratitudinem
 „præstanda, quo optimo ac
 „Filioque ejus unigenito ob redem-
 „nem nostram & tot beneficia
 „gratias agere, & charitatem
 „nobis exhibuit, proximis etiam
 „suis retribuere possemus, cum
 „quum constat, gentilium quorundam
 „sophos quosdam, in quibus
 „spiritus, sed carnis viguit imperium
 „eo naturali pervenisse instinctu
 „virtutis opera, honestatem
 „proximorum dilectionem, omnium
 „hujus mundi prætulere rebus
 „quum a gentilibus sit factum, magis
 „magis a nobis requiritur, quæ
 „fide sumus illuminatæ & Jesu
 „sanguine a peccatis expurgatæ
 „bemur igitur, ut lux nostra
 „hominibus luceat, ut videant
 „opera nostra, glorificentque Patrem
 „nostrum, qui in cælis est: Licet
 „ex æmulis nostris negent, operibus
 „cerni posse, tanquam Salvator
 „aberraverit, dum ait: Ex fructibus
 „eorum cognoscetis eos. Verum
 „nam tam impie contra Christi
 „nam deblaterent, vestræ potius
 „dentis discernendum relinquantur

„quam quod illorum figmentis quæra- Sæc. XVIII.
 „mus respondere. Nam si & bona A. C. 1734.
 „opera cerni nequirent, mala tamen
 „nequaquam abscondi possent, ex qui-
 „bus plane deprehendere liceret, num
 „illa cum verbis convenerint, aut po-
 „tius illis essent contraria ac penitus
 „a fide aliena. Quisquis igitur fecerit
 „& docuerit, hic magnus vocabitur in
 „regno cælorum, & non ille, qui di-
 „cit Christo, Domine Domine, introi-
 „bit in regnum cælorum, sed qui fe-
 „cerit voluntatem Patris ejus qui in
 „cælis est: Ille etiam frater ejus est
 „soror & mater. Huc & illud quoque
 „pertinet: Si vis ad vitam ingredi,
 „serva mandata, & quod Christus ju-
 „bet discipulos suos docere, quo om-
 „nia serventur, quæcumque ipse præ-
 „ceperit eis, & si hæc novistis, ait
 „beati estis, si feceritis ea. Et, qui
 „habet præcepta mea, & servat ea,
 „ille est qui me diligit. Unde & Apo-
 „stolus: Quæcumque (inquit) honesta,
 „quæcumque justa, quæcumque ac-
 „commoda, quæcumque boni nominis,
 „si qua laus, hæc cogitate, quæ &
 „didicistis & audistis & vidistis in me,
 „hæc facite. Rursusque, ut ambuletis
 „digne in Domino, ut per omnia placea-
 „tis in omni opere bono, fructificantes
 „& crescentes in agnitionem Dei. Fi-

Sæc. XVIII. „des enim sine factis mortua est, et
 A. C. 1734. „admodum & ex factis est peccata

„Nam sicut corpus absque spiritu
 „tuum est, ita & fides absque
 „viva non est. Tenemur itaque
 „conversazione bona opera nostrum
 „mansuetudine ostendamus, &
 „verbis solum gloriemur. Qui
 „dicit: Novi eum, & præcepta
 „non servat, mendax est, & in
 „ritas non est. Qui autem servat
 „monem ejus, in hoc vere charitas
 „perfecta est. Qui facit voluntatem
 „Dei, manet in æternum, &
 „qui facit justitiam ex ipso manet
 „Qui exercet justitiam justus est
 „& ille justus est. Qui committit
 „catum, ex diabolo est, quoniam
 „initio diabolus peccat. Non
 „verbis diligamus, neque lingua
 „opere & veritate. Nam qui
 „præcepta Dei, in illo manet, &
 „in eo. Hæc est enim charitas
 „ut præcepta ejus servemus, &
 „musque opera digni iis, qui reser-
 „Ceterum hic nobis examina
 „ciunt. Non omnia opera, sed
 „ea, quæ recta fide ac charitate
 „fiscuntur, meritoria esse, & Deo
 „exigi. Atqui nec hic contumeliam
 „quam certissimæ sumus absque
 „nihil perfecti esse posse. Unde

„prædictum est, nec infidelium opera, Sæc XVIII,
„etiamsi optima esse videantur, ullius A. C. 1734.
„ad salutem esse momenti novimus,
„cum haud quaquam ex recta fide pro-
„cedant. Quæ vero ex charitate sus-
„cipiuntur, hæc sunt, quæ Deus a
„nobis exigit. Verum hic æmuli nostri
„exultant, ac si confessæ simus, nos
„in operibus nostris confidere. Cete-
„rum verbis Salvatoris edoctæ sumus,
„quod etiamsi omnia fecerimus, tenea-
„mur tamen nos inutiles servos cen-
„sere, quum solum id egerimus, quod
„debeamus. Verum quid prohibet,
„nos etiam in operibus sperare? ad
„quæ nos Deus non solum per remu-
„nerationis præmium provocat, sed e-
„tiam per poenæ comminationem de-
„terret a contrariis. Tametsi nequa-
„quam in illis, sed solum in gratia
„Dei nostri ac meritis Filii ejus unige-
„niti confidamus, cum recte tenea-
„mus, quod filius hominis, quum in
„gloria sua venerit, mundum ex ope-
„ribus sit judicaturus, & quod ii, qui
„bona fecerunt, prodibunt in resur-
„rectionem vitæ; qui vero mala ege-
„runt, in resurrectionem condemna-
„tionis: Et Apostolus nos doceat,
„unumquemque reportaturum, quæ
„sunt per corpus, juxta id quod fecit,
„sive bonum, sive malum. Cur igitur
„non

Sæc. XVIII. „non diligenter caveremus, ne
 A. C. 1734. „reperiamur, nobisque accidat,
 „fatuis illis virginibus, quarum
 „pades ob olei defectum extingui-
 „tur: aut sicut inftar fructibus care-
 „exscindamur: quum sciamus, hoc
 „nostrum non esse inanem in Deo
 „nec Deum injustum esse, ut obli-
 „tur operis nostri & laboris ex-
 „tate suscepti. Nam quid de opo-
 „quæ haud quaquam ex fide ac
 „ritate procedunt, sentiamus
 „antea fecimus manifestum. Sp-
 „tur, fide ac charitate, divina
 „terea promissione repletæ, illis
 „servari credimus adoptionem
 „pectantes redemptionem corpo-
 „stri, ac nequiquam veremur,
 „quam spe decipiamur, frustramur
 „confundamur: Tamen nihil
 „scutere attineat, cur Deus
 „bus spem etiam ex operibus fecerit
 „neque enim summi Dei secreta
 „anxie indagare studemus; sed
 „nobis est, quod & operum nobis
 „tributionem sit pollicitus, atque
 „verbis & promissionibus ejus,
 „quam infallibilibus, plenariam
 „adhibemus, quæ adeo bonæ &
 „clementia sunt referta, ut etiam
 „stum aquæ frigidæ ex charitate
 „stitum Deus se remuneratum
 „deat. „

„Ceterum quod nobis summi Pon-
 „tificis objicitur veneratio, nequaquam
 „negamus, & illi & omni potestati
 „semper nos debitam exhibuisse obe-
 „dientiam, quum omnis anima pote-
 „statibus excellentibus subdita esse de-
 „beat, & qui resistit potestati, Dei or-
 „dinationi resistat. Quænam igitur
 „pauperculæ tandem sumus, ut tantæ
 „potestati reluctari possimus, aut etiam
 „deberemus, cui & Reges & Princi-
 „pes orbis colla subjiciunt? aut quid
 „illius demit seu addit potentia, si ab
 „eo deficiamus, aut diutius sub obe-
 „dientia ejus perseveremus, cum pul-
 „vis existamus & umbræ? Ceterum
 „longe a nobis Deus avertat, ut ei in
 „re aliqua impia, nefanda aut in-
 „justa adhæreamus, aut fidem præste-
 „mus, quum divina gratia inter bonum
 „& malum non penitus dijudicare igno-
 „remus. Quod si aliquando in rebus
 „quibusdam lapsæ sumus, evenit nobis,
 „quod mundo fere universo. Quis e-
 „nim non aliquando seductus aut de-
 „ceptus fuit? Nam quod Papa sit san-
 „ctissimus, aut potius scelestissimus,
 „Christi vicarius aut Antichristus ipse,
 „nihil ad nos, quæ a veri Dei gratia
 „pendemus & misericordia, necnon a
 „cruce Filii ejus unigeniti, per quam
 „redemptæ sumus ac liberatæ. Ita
 „tamen

Sæc. XVIII.
 A. C. 1734.

Sæc. XVIII „tamen sentimus, satius interdum
 A. C. 1734. „potestatem, imo tyrannidem alio
 „gravem ac molestam, non dico
 „impiam aut saluti adversam potestatem
 „ferre, quam per indignationem
 „gum rejicere, & adeo faciliter
 „gæva discedere consuetudine, quam
 „pue quum ea nihil habeat, quam
 „modum conscientias possit gravare
 „siquidem dum vulgus ad Pontificum
 „Episcoporum irritatur contentio
 „interim etiam proprios despiciendo
 „pit dominos, ita ut tandem
 „contemnat potestatem. Testantur
 „clades innumeræ, sanguinis Christi
 „effusio miseranda, tot cædes
 „næ, ac monasteriorum ever-
 „plusquam hostiles, quum inter-
 „fuerit altissima in iis locis, quum
 „lus in suo retentus est officio. Arguitur
 „melius fuisset, vel tyrannidem
 „rim aliquam tolerasse, quoad
 „populum suum liberasset, aut
 „per Principum conventus & con-
 „res ad meliorem statum fuisset
 „ctæ, quam ita furenter insanire, &
 „summis commiscere. Sed hæc
 „voluntas Dei, cui resistere neminem
 „est. Proindeque aliquid humani
 „buamus institutis, non penitus
 „censemur errare, quum
 „existat, privatam etiam domum quæ

„dam, nedum monasterium aliquod, ^{Sæc. XV: II.}
„sine illis gubernari ac rite conservari A. C. 1734.
„posse, Apostolusque doceat, omnia
„decenter & secundum ordinem fieri
„debere. Sed Deus prohibeat, ut hu-
„mana statuta divinis comparemus
„præceptis. Quantum igitur ad cibum
„& potum pertinet, recte novimus,
„regnum Dei nec in cibo nec in potu
„consistere, sed potius id esse justi-
„tiam, pacem & gaudium in Spiritu
„sancto. Omnia igitur pura parvis esse
„credimus, nosque potestatem edendi
„& bibendi habere scimus, sed non
„omnia nobis licere, neque omnia con-
„ducere, nec omnium nobis potesta-
„tem esse, etiam si sub nullius rediga-
„mur potestatem. Escæ ventri desti-
„natæ sunt, & venter escis. Deus
„autem & hunc & illas abolebit. Quis
„igitur est, qui de alieno famulo judi-
„care audeat? Proprio domino stat aut
„cadit: Imo fulcietur, ut stet. Potens
„enim est Deus efficere, ut stet. Qui
„igitur vescitur, domino vescitur. Gra-
„tias enim agit Deo. Et qui non vesci-
„tur, Domino non vescitur, & gratias
„agit Deo. Verum non ob unam so-
„lam causam, sed varias & multipli-
„ces aliquando a licitis etiam abstine-
„mus cibis: quamvis non tam rudes
„ac pertinaces simus, ut semper ac e-
„tiam

Sæc. XVIII. „tiam exigente necessitate non
 A. C. 1734. „bus quoque & reliquis minus con-

„tis vescamur eduliis. Fatemur, „
 „tempus Christiano homini æquale
 „debere, hoc est, ut omni tempore
 „misericordiam ac suam agnoscat
 „litate, ac nunquam a bonis
 „operibus. Ceterum negare haec
 „sumus. nondum ad eam perfectio-
 „nos pervenisse, ut semper & in
 „hora debito perfrui valeamus
 „Quid igitur prohibet aliquando
 „a licitis etiam abstinere, & non
 „per indulgere edendi & bibendi
 „derio, ne dum omni tempore
 „inserviamus, nunquam mentes
 „tolamus ad cælestia, præcipue
 „non postrema sit virtus sobrietas
 „quam nos Apostolus adhortatur
 „Proinde ne dormiamus, sicut
 „teri, sed vigilemus & sobrii
 „Et ne inebriemini vino, in quo
 „est; sed impleamini spiritu, &
 „beatus Petrus succinctis nos lumina
 „mentis nostræ sobrios sperare
 „Quam quidem sobrietatem Apostolus
 „in multis locis extollit, ac præcipue
 „a mulieribus exigit. Non igitur
 „commensationibus & ebrietatibus
 „bulare nos docet, quibus omnia
 „lasciviæ adhærent, sed hoc petus
 „induamus Dominum Jesum Christum

Sæc. XVIII.
A. C. 1734

„& carnis curam ne agamus ad con-
 „cupiscentias. Quin & hoc constat,
 „nihil magis ad vitæ diurnitatem ac
 „sanitatem pertinere, quam modera-
 „tum edendi & bibendi usum, ex quo
 „Spiritus vitalis potius roboratur, quam
 „suffocatur. Paucis enim natura hu-
 „mana contenta est, quam si plus quam
 „neceffe sit, obruere velis, aut noxium
 „erit, quod ingurgitaveris, aut saltem
 „injucundum. Testantur hoc mona-
 „chorum ac monialium exempla quo-
 „tidiana. Illi siquidem ob abstinen-
 „tiam ac sobrietatem vitæ ad æternam
 „perveniant senectutem: quod quidem
 „foret impossibile, si edendo potius, ac
 „bibendo assidue operam darent. Sane
 „si etiam quotidie carnibus vesci velle-
 „mus, facultates nostræ haud qua-
 „quam tantis suppetere sumptibus.
 „Sexaginta enim & ultra sumus, fa-
 „miliamque copiosam agri & pecoris
 „caussa alere cogimur, quam plane car-
 „nibus exsaturare necesse est, quum in-
 „terim nos herbis, lacticiniis, plumen-
 „tariis & reliquis vilioribus sustentemur
 „eduliis. „

„Verum enim vero nobis hic obiter
 „& orationes longiores ac vigilæ ob-
 „jiciuntur. Ceterum nec hic nos ab-
 „errare credimus, licet quidam nos
 „fatuas ideo ac stultas appellent, quod
Hist. Eccles. Tom. LXXIV. Tt „non

Sæc. XVIII. „non secus ac rusticæ tota fere
 A. C. 1734. „clamore ac campanarum sono
 „bus vicinis molestæ simus.
 „præterquam quod Christus nos
 „per orare iussit, licet etiam
 „orationes esse voluerit, Apostolus
 „multis in locis orare, psalmos
 „ac vigilare iussit, inquit, præter
 „insetis. Et iterum: *Obsecrationes
 „vigilantes in ea cum gratiarum
 „Rursusque vult, ut loquamur
 „ipsis per psalmos & hymnos,
 „ut cantiones spirituales in corde
 „cantemus, Dominoque in
 „gratias agamus. Et alio loco
 „hortor igitur, ut ante omnia fiant
 „cationes, obsecrationes, interpellationes
 „gratiarum actiones. Et docete
 „que vos invicem cantionibus &
 „cantilenis spiritualibus, cum gratias
 „nentes in corde vestro Domino. Post
 „vigiliis Salvator ait. *Vigilate,
 „nescitis, qua hora Dominus vestrus
 „turus sit. Et ne id de animi cura
 „tum ac sollicitudine, sed etiam de
 „porali vigilia dictum putetur, ait
 „discipulos: *Vigilate, & orate, ut
 „tretis in tentationem. Rursusque
 „gilate, omni tempore orantes. Et
 „stolus: *Vigilate, stete in fide, caritate
 „agite, estote fortes, omnia vestra
 „charitate fiant. Et iterum: Ne****

„miamus, sicut & ceteri, sed vigilemus & Sæc. XVIII.
 „sobrii simus. Et mox: semper gaudete, A. C. 1734.
 „indefinenter orate, in omnibus gratias
 „agite. Et beatus Petrus: Sitis igitur
 „sobrii, & vigilantes ad orandum. Ac
 „rursus: Sobrii estote, vigilate, quoniam
 „adversarius vester Diabolus tanquam leo
 „rugiens obambulat, quærens quem devo-
 „ret. Sane, patres conscripti, si je-
 „juniis, vigiliis ac orationibus corpus
 „macerare & affligere peccatum esset,
 „perquam facile a talibus abstinere
 „possemus delictis, instar æmulorum
 „nostrorum, qui se diu noctuque in-
 „gurgitare non desinunt, ac illud in
 „ore habent: Edamus & bibamus, cras
 „enim forsan moriemur. Verum
 „quum sciamus, carnem adversus spi-
 „ritum concupiscere; spiritum autem
 „adversus carnem, & qui Christi sunt,
 „eos carnem suam cum affectibus &
 „concupiscentiis crucifixisse, necessa-
 „rium ducimus, ut illam per inediam,
 „labores, & vigiliis domemus, spiri-
 „tuique reddamus obedientem, quo non
 „semper in terrenis obambulemus; sed
 „etiam mentes nostras ad cælestia va-
 „leamus extollere. Vere enim si in
 „hac vita tantum spem in Christo fixam
 „habemus, maxime miserabiles om-
 „nium hominum sumus.

T t 2

„Ce=

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

„Ceterum quæ nobis de habitu
 „silentio cum reliquis quibusdam
 „nutiis objiciuntur, digna non
 „ut diluantur, quum omnis habitus
 „dummodo sit honestus, Christi
 „deceat mulieres: quæ etiam, cum
 „plurimum garrulæ censeantur,
 „melius quam silentii pœna plebi
 „sunt, si saltem pax & concordia
 „eas conservari debeat. Contra
 „nim contrariis curantur. Nam
 „in commune vivimus, & bene
 „inter nos publicamus, ex illis
 „facimus Apostolico.,

Proinde jam ad virginitatis
 „deveniamus & continentia, quæ
 „ibi tota fere litis dependet
 „versia. Nam si illam abjiceremus
 „conculcaremus, proculdubio
 „ac fideles censeremur mulieres
 „rum longe Deus avertat, ut
 „illi semel verbis promisimus,
 „re ipsa abnegemus, utcumque ob
 „male audiamus. Scimus, hor
 „bile esse inter omnes conjugum
 „cubile impollutum, quum & Christus
 „ipse nuptias sua præsentia honoravit
 „Ceterum divina institutione
 „virginitatem nequaquam potiores
 „esse concedemus, quum regum
 „lorum spontanea castratione con
 „possit, & Apostolus omnes homines

„esse cupiat, ut ipse erat, & haud obscure Sæc. XVIII.
 „ostendat, quid magis conducatur, dum ait: A. C. 1734.
 „Bonum est homini, uxorem non at-
 „tingere: Et, de virginibus præce-
 „ptum se non habere; Bonum tamen
 „homini sic esse, & si solutus sit, ut
 „haud nubere quærat, quoniam divisa
 „sunt hæc duo, mulier & virgo, quum
 „nupta curet, quæ mundi sunt, &
 „quomodo viro placere possit; innupta
 „vero, quæ sunt domini, ut sit sancta
 „cum corpore & spiritu. Ac mox sub-
 „jungit: Itaque, qui non elocat virginem
 „suam nuptui, bene facit: Attamen
 „qui non elocat nuptui, melius facit.
 „An hic obscure ostendit, quidnam sit
 „bonum, quidve melius existat? Ce-
 „terum adversarii nostri castitatem non
 „omnibus a Deo esse datam, ac adeo
 „nec ab omnibus servari posse asserunt.
 „Sed esto: non sit omnibus data; non
 „tamen omnibus est negata. Ve-
 „rum unde repente hæc pro nobis sol-
 „licitudo emerfit, cum in reliquis cun-
 „ctis nulla nostri cura habeatur? Sci-
 „mus in mortali nostro corpore ac carne
 „nihil nisi peccatum habitare, nec nos
 „viribus propriis cogitare aliquid, imo
 „nec velle, minus vero perficere posse,
 „nisi gratia & dono Dei, qui quum nos
 „prædestinavit secundum propositum
 „ipsum, & vi ejus fiant universa, pot-
 „est

Sæc. XVIII. „est etiam in nobis agere, nos
 A. C. 1734. „ut velimus, sed ut efficiamus pro
 „animi proposito. Omnia enim per
 „stum, qui nos roborare valet,
 „mus, etiamsi ex nobis ipsis
 „quam idoneæ simus, ut vel quid
 „boni cogitemus. Nam dives est
 „virginis, & omnium bonorum
 „tor, licet multis videatur abie
 „pauper, ac ideo nos instaure
 „cire, roborare & stabilire
 „quod ore promisimus, opere
 „perficiamus, non solum quæ
 „carnis pertinet integritatem,
 „puritatem mentis. Nobis igitur
 „hæc supervacua relinquatur.
 „aliqua ex nobis nubere, aut
 „rium relinquere satius esse duc
 „niam vos ita præcipitis, jura
 „vultis, abeat, discedat, nubat
 „que carnali fruatur libertate; Sed
 „interim petimus, ut nulla in vi
 „jam factum est) abstrahatur, et
 „bere cogatur. Sed Lutherus,
 „quiunt, manifeste ostendit,
 „momenti esse castitatem, aut
 „observationem tam impii.
 „cur ille aliud diceret quam
 „Nos autem haud quaquam in
 „juravimus verba, præcipere
 „solum contra manifestam pagan
 „pturam, sed omnes antiquos & sanctos

„condemnat doctores. Longe igitur Sæc. XVIII.
 „magis nobis persuadet Tertullianus A. C. 1734.
 „ille auctor tam antiquus, Cyprianus
 „martyr gloriosus, Hieronymus sacer,
 „Augustinus venerandus, Ambrosius
 „celebris, Nazianzenus doctus, Chry-
 „sostomus aureo oris flumine excellens,
 „Fulgentius pius, ac plures alii: qui
 „omnes uno ore ex diametro cum Lu-
 „theranorum pugnant dogmate: nec
 „solum opiniones suas ex propriis, ac
 „humanis confirmant rationibus, sed
 „plane cum divina ac minime detorta
 „corroborant scriptura, quemadmodum
 „legere volentibus abunde patebit: nos
 „enim jam brevitati studere cogimur.
 „Et profecto si matrimonii status tam
 „perfectus fuisset, forsitan & Christus
 „ipse, qui in omnibus extitit perfectus,
 „a nuptiis haud abstinuisset. At ille
 „non solum cælebs remansit ipse, ve-
 „rum etiam a pura virgine nasci voluit.
 „Unde & beatus Hieronymus inquit,
 „virginitatem voventibus non solum
 „nubere, sed & velle damnabile est,
 „quum Apostolus manifeste eas rejiciat
 „viduas, quæ cum lascivire incipiunt,
 „adversus Christum, nubere volunt,
 „habentes condemnationem. quod pri-
 „mam fidem (id est, castitatis votum)
 „irritam fecerunt. Et ideo virgines,
 „quæ post consecrationem nupserunt,
 T t 4 „non

Sæc. XVIII. „non tam adulteras, quam incedunt
 A. C. 1734. „cat. Si igitur Christi esse cogit

„carnem nostram cum affectibus &
 „cupiscentiis crucifigere cogimur,
 „spiritu vivere quærimus, contra
 „carne spiritu incedere est necessarium
 „haud quaquam dicere: Edamus
 „bamus & ludamus, cras enim
 „tan moriemur.,

„Verumtamen quod ad veritatem
 „non ideo ægre ferunt, nos a
 „abstinere ac in claustris remanere
 „quia bene nobis velint, aut quod
 „lutis nostræ curam aliquam gerant
 „vel inde liquet, quod quamvis
 „subdolis suis verbis ac consiliis
 „alicui persuadent, ut relicto
 „rio ad sæcularem redeat vitam
 „amplius de illa sunt solliciti, ut
 „quam ei opem affere conantur.
 „sufficit eis, si tantummodo ex
 „tur a claustris, minime curant
 „quidquid inde sequatur: Hinc
 „rum illarum querelæ, quibus
 „tidem deceptas ac circumventas
 „mitant. Hinc desperationes
 „rendæ, ac corporum profectus
 „blica & nefanda, quam profectus
 „sine amarissimis lacrymis recule
 „sumus, quum audimus, valde
 „Spiritu sancto dedicata, ad eam
 „venire immunditiam, ut publice

„nium expositæ sint spurcitiei & libidini. Sæc. XVII.
 „At interim Christiani illi viri suavissime A. C. 1734.
 „cavillantur & rident, asserentes,
 „quum satis superque pergræcatæ fue-
 „rint, eas tandem ultro desituras, pes-
 „simamque meretricem optima moniali
 „esse meliorem. Hæc est vera homi-
 „num illorum & Christiana charitas,
 „& si illis credimus, sacris literis etiam
 „confirmata & comprobata. Publicani
 „enim, inquit, ac meretrices præ-
 „cedent eos in regnis cælorum. Sed
 „interim de pœnitentia silent. Ac uti-
 „nam mulieres illas pœniteret! non
 „amplius enim publice corpora sua
 „prostituerent, & meretricio nomine
 „essent indignæ. Sed non ignoramus,
 „quid eos ad tanta impellat facinora,
 „nempe malæ conscientiæ reatus ne-
 „quaquam obscurus. Vellent enim,
 „ut cuncti eorum vestigia sequerentur,
 „ac omni Dei timore abjecto, hone-
 „stateque publica conculcata, discipli-
 „naque severiore contempta eorum in-
 „star debaccharentur, quo vitia sua,
 „quæ nulla ratione excusari possunt,
 „multorum delictis contegere possent.
 „Sed & illos præcipue cruciat, quod
 „vident, sexum infirmiore longe vi-
 „ris tam præstantibus esse fortio-
 „rem, stabiliorem, continentio-
 „rem. Quapropter alienam virtutem in suam ac-

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

„propriam accipiunt contumeliam
 „Tametsi eos Mammon interea sol
 „tare non desinat, siquidem ipse
 „se hoc pacto ad monialium expo
 „rum aut deceptarum bona aditu
 „patefacere posse, quæ etiam ipse
 „devorarunt, ut quæ illis per vit
 „mantur, eis nefande accrescant
 „habita ratione, sit ne hoc justum
 „honestum necne. Nullum igitur
 „jus vitium esse censent, quam
 „nos bona monasterii non publicant
 „ac quemadmodum ipsi fecerunt
 „pauperum conferamus ulum
 „Deum immortalẽ, quænam est
 „liberalitas? Tradiderunt mon
 „nequaquam sua pauperibus, sed
 „ditione, ut ipsi ab omni suble
 „egestate & inopia non solum
 „& vestitus, sed etiam, ut pecunia
 „mensa remunerentur, ut sive
 „velint, seu cælibes remanere, hæc
 „unde lautissime vivere queant.
 „hæc est in pauperes collatio, aut
 „tius pauperum spoliatio, capon
 „que nefanda, si ea, quæ illorum
 „sunt, vendere, ac interim de
 „tione pauperibus facta gloriari
 „Etenim si pauperibus bona illi
 „querent, quid ipsi, postquam hab
 „tum ac disciplinam abjecerunt mon
 „sticam, faciunt in monasteriis

„noctuque, nihil aliud agentes, quam Sæc. XVIII.
 „quod vino & gulæ indulgeant, ut de A. C. 1734.
 „aliis turpioribus fileamus, præcipue
 „ii, qui sani sunt, ac ad laborem ad-
 „huc validi, quum Apostolus eum,
 „qui operari non vult, manducare quo-
 „que prohibeat. Si vero verbis tan-
 „tum tradiderunt, re autem minime
 „(quemadmodum & fecerunt) quid
 „attinet, eos tantopere gloriari in fa-
 „cinore, quod nullo prætextu excusari
 „potest? Etenim priusquam ipsi omnes
 „vita fuerint functi, omnia illa bona
 „devorabunt ac dilapidabunt, ita, ut
 „nihil tandem perveniat ad pauperes,
 „ac interim esuriat egenus. Equidem
 „Patres conscripti, non sine magno
 „damno ac pauperum detrimento jam
 „expertis estis, longe satius fuisse, mo-
 „nasteria illa nequaquam sub tam illi-
 „citis conditionibus esse suscepta, quam
 „tantis expensis, quæ longe redditus
 „exuperant perceptos, turbam tam
 „immensam alere & otiosam. Nec
 „dubitamus, si hæc facta haud fuif-
 „sent, quod nunquam essent eventura.
 „Exitus enim docuit, contractus tales
 „non solum rebus publicis utiles non
 „fuisse, verum etiam obfuisse pluri-
 „mum. Sed nondum finis. Nec satis
 „illis erat, monasteriorum bona dilapi-
 „dasse, nisi vasa etiam sacra ac reli-
 „quia-

Sæc. XVIII. „quiarum receptacula confregissent,
 A. C. 1734. „straxissent, devorassent: sacras
 „terea vestes in usus profanos, ac
 „cipue in mulierum illarum, quas
 „res vocant, ab usum vertissent: quæ
 „recte ac pie, tempus fortassis
 „det. Quæ cum ita sint, cur tamen
 „menter a nobis miseris exigitur,
 „omni calumniarum genere idcirco
 „ut si non sponte, coacte tamen
 „nalterium cum bonis suis tran-
 „sire, & aliquando emigrare incipi-
 „mus? Sed quo tandem calamitosæ na-
 „gines, & omnibus ærumnis re-
 „emigremus? Ad nubendum, inquit
 „adversarii nostri, aut ad alios
 „viendum hominibus. Sexaginta
 „mus, & amplius: ex quibus
 „saltem septuagesimum exspectat
 „annum; ultra quindecim vero
 „quagesimum exegerunt: ut in-
 „de invalidis & ratione læsis fileant.
 „Et quo pacto illæ nubent, que
 „anilem senectutem pervenerunt?
 „quomodo aliis inservient? quomodo
 „potius aliorum indigeant cura &
 „vitute. Sed juniores, inquit, emi-
 „grent, ubi vero reperient am-
 „viro? At quid de senioribus
 „Deus, ajunt, providebit. At jam
 „providit. Ita enim invicem miser-
 „mus, ut nulla alterius ope careat.

„Sed non etiam iis (dicunt) qui in se- Sæc. XVIII.
 „culo degunt, opera vestra prodest. A. C. 1734.
 „Atqui si etiam in sæculo ageremus,
 „nunquid omnibus opera nostra suffi-
 „cere posset? aut sorores illæ nostræ
 Christianæ non sunt, ut opera nostra
 „sit inanis, aut eis minus debeatur?
 „Facimus igitur quantum possumus,
 „& nequaquam minori charitate invi-
 „cem inservimus, quam si omnes in
 „mundo degeremus, non solum com-
 „munialibus nostris, sed & aliis pau-
 „peribus ac indigentibus, quibus quo-
 „tidie, quantum tenuitas facultatum
 „nostrarum patitur, subvenimus: nec
 „melioris apud nos conditionis ea cen-
 „setur, quæ mille intulit aureos, quam
 „ea, quæ nihil præter animum attulit
 „promptum & obsequentem: de qua
 „re, Patres conscripti, si lubet, eas
 „interrogate sorores, quæ vi a nobis
 „avulsæ, ac a monasterio sunt ab-
 „stractæ: Et invenietis, qua animi
 „promptitudine, charitate, ac unani-
 „mitate inter nos vivamus. Speramus
 „enim eas omnia vere & quemadmo-
 „dum se habent prolocuturas: nec vos
 „illis fidem negare potestis, quum
 „partim vestræ sint filiæ, partim vero
 „sanguinis vinculo vobis propinquæ.
 „Proinde si ideo pertinaces videmur,
 „& iniquæ, quia monasterium nostrum
 „una-

Sæc. XVIII. „unacum bonis suis tradere & p[ro]p[ri]is

A. C. 1734. „care recusamus, nihil moramur, quod

„coram mundo habeamur scelestissimi

„quum Deus, qui est scrutator

„dium, mentis nostræ sit inspector

„recte inter pravum & bonum, iustum

„& iniquum discernere noscat

„ideo potius perpeti valemus, ut

„vim expellamur, ac cuncta nobis

„jus mundi bona eripiantur, quæ

„sponte turpissimis pactionibus

„tias nostras prægravemus. Quibus

„nobis prodesset, si totum etiam

„acquireremus, ac interim animas

„deremus proprias, stimulumque

„ipsis infligeremus perpetuum, ut

„tam inureremus nunquam abolerentur

„Quo pacto enim, quod non æquum

„mus, possemus demoliri, aut

„nostrum non est, proprii committere

„gratia tradere? quum ea, quæ

„Deo sunt dicata, amplius ad hunc

„nos usus redire nequeant. Ceterum

„si nobis per vim aliquid auferatur

„secundum Salvatoris nostri iustitiam

„nem paratæ sumus non solum pati

„amittere, sed & tradere tuis

„Nihil enim in hunc mundum

„mus; nihil quoque nobiscum

„poterimus. Nec nostra refert, quod

„pterea contumaces reputamus, ac

„arrogantes, quum nos hic conscientiam

„nostra nequaquam redarguat. Glo- Sæc. XVIII.
 „rientur igitur adversarii nostri fictitia A. C. 1734.
 „illa donatione sua in pauperum usus:
 „Nos vero in Domino & in nostra glo-
 „riamur innocentia, utcumque male
 „audiamus. „

„Ceterum quoniam paulo ante præ-
 „destinationis incidit mentio, non abs-
 „re fuerit, proferre, quid de illa &
 „libero sentiamus arbitrio, nam & id
 „quoque a nobis exigi videmus. Sci-
 „mus igitur, quod non est volentis ne-
 „que currentis, sed tantum miserentis
 „Dei: & quod libertas arbitrii sibi sola
 „sine præsidio gratiæ sufficere nequit.
 „Omnia igitur ad divinam referimus
 „gratiam, sive inchoationis principia,
 „sive consummationis extrema, ita ta-
 „men, ut post acceptam gratiam, sine
 „qua nihil sumus, officiosæ servitutis
 „laborem asseramus, ac modis interim
 „omnibus arrogantæ crimen effugia-
 „mus, quoniam quantum detrimenti
 „est non laborare, tantum periculi est
 „de labore præsumere. Semper ita-
 „que laborem gratiæ subijcimus, sem-
 „perque laborem cum gratia sociamus.
 „Qui enim orare jubet, nequaquam
 „studium operandi excludit. Pulsare
 „jubet, non ut fores claudantur, sed
 „aperiantur. Qui vero solam gratiam
 „sine operis & laboris exercitio, nec-
 „non

Ser. XVIII. „non affectuum moderationem solum

A. C. 1734. „affirmat, nihil aliud attruit quam

„nemo oret, nemo vigilet, nemo

„junct, nemo indigentibus succur

„nemo misericordiae opera perfic

„nemo luxuriae repugnet, nemo

„tui carnem subjiciat, nemo vitia

„lum indicat, nemo humani ge

„hostem crucis armatura repelat

„contra ignea inimici jacula

„pectus exponat. Habeamus

„thesaurum hunc in vasis testam

„virtutis eminentia sit Dei, & n

„nobis; si tamen induti & no

„reperiamur. Ac ideo libertate

„luntatis humanae non peius

„transgressionem extinctam esse

„sed attenuatam ac infirmat

„tamen, ut per gratiam divina

„difficiliter resuscitari valeat

„quod scriptum est: sine me n

„testis facere: & nisi Dominus

„caverit domum &c. Nemo ven

„me, nisi Pater traxerit eum, cum

„milibus, contra Judaeos & Pelag

„norum arrogantiam, necnon

„qui solum in operibus eorum

„dunt, dictum est. Ad Christum

„vero hae pertinent voces: Operum

„bonum ad omnes. Et stabile

„immobiles, abundantes in opere

„mini semper, quum sciam,

„labor vester non est inanis in Domino. Sæc. XVIII.

„Et, ne regnet peccatum in corpore A. C. 1734.

„vestro mortali; sed in novitate spiri-
 „tus ambulate, illud scientes, quod
 „vetus ille noster homo cum Christo est
 „crucifixus: Siquidem autoramen-
 „tum peccati mors; donum autem
 „Dei vita æterna. Et alio in loco:
 „Mortificate membra vestra terrestria.
 „Eratis enim quondam tenebræ; nunc
 „autem lux in Domino, ut filii lucis
 „ambulate, & abjiciamus opera tene-
 „brarum, & induamur armis lucis,
 „& carnis curam ne agatis ad concu-
 „piscenciam. Et luceat lux vestra co-
 „ram hominibus, ut videant vestra
 „bona opera, glorificentque Patrem
 „vestrum, qui est in cælis &c. non ut
 „de solo labore præsumant, sed cona-
 „tibus suis assiduam & quotidianam
 „Dei misericordiam, & jugem gratiam
 „implorandam esse sciant. Neminem
 „enim Christus vult perire, sed omnes
 „homines salvos fieri, quoniam pro
 „omnibus mortuus est. Generalis igi-
 „tur præscientia apud Deum de poten-
 „tia nascitur absoluta: sed nequaquam
 „in causa est, ut homines peccent.
 „Aliud enim est præscire, aliud vero
 „prædestinare. Præscientia enim ad po-
 „tentiam, prædestinatio vero ad justiti-
 „am pertinet. At quæ esset justitia,
 „Hist. Eccles. Tom. LXXIV. Uu „ho-

Sæc. XVIII. „hominem prædestinare, antequam
 A. C. 1734. „tus foret? multumque iustitiae
 „garetur & remunerantis gloria
 „desides coronarentur, & laborum
 „condemnarentur. Nec ullam carnem
 „ad humanam carnem induendam
 „stus habuisset; minus etiam mortem
 „necessitatem, si alii ad mortem
 „ordinati, alii ad vitam jam præ-
 „stinati fuissent. Quid enim
 „remedium agere potuisset, si
 „cuncta secula res humanas
 „vetusta præfixisset? Vere enim
 „caussa peccati esset, si præ-
 „sua ad peccatum compelleret.
 „vero scriptum est; Ego induam
 „Pharaonis, &c. haud aliter
 „gendum est, quam Ego illum
 „tia & longanimitate mea in peccato
 „hominem evadere sinam. Nec
 „Jacob dilexi, Esau autem odio habui
 „de personis dictum est, sed de ge-
 „bus duabus, ut hoc exemplo iustitiam
 „rum comprimeretur præsumptio-
 „improbe de legis intumescerent
 „ribus. Verum hoc admiratione
 „gnum est, quod cum adversam
 „omnia prædestinationi attribuitur
 „bitusque liberum a nobis tollit
 „bitrium, interim tamen nos cogit
 „volunt, ut contra voluntatem nostram
 „e monasterio emigremus, ac

„voto contempto rursus nos seculi im- Sæc. XVIII.
 „miscemus negotiis. Si enim a Deo A. C. 1734.

„prædestinatum est, ut in monasterio,
 „observato voto remaneamus, nec to-
 „tus mundus nos inde extrahere qui-

„ret, nec nos, si vel maxime vellemus,
 „contra vim fati emigrare possemus.
 „Si vero præordinatum est, ut relicto

„monasterio ad sæcularem vitam re-
 „vertamur: minime, etiam si contra
 „nitamur, in monasterio tandem rema-

„nere valebimus, sed omnino aliquan-
 „do emigrabimus. Ne igitur accele-
 „rent, sed expectent, ac prædestina-

„tioni illi suæ totum committant nego-
 „tium, quæ ultro & nemine adigente
 „tandem ostendet, quid in fatis fuerit.
Nam vi quempiam ad rem aliquam cogere,
non solum prædestinationi, sed fidei etiam
contrarium existit, quæ quum donum spe-
ciale Dei sit, nulla violentia in hominum
mentes penetrare potest. Si vero coacta
fuerit, potius simulatio quam fides erit.
Quidquid enim violentum est, durare ne-
quit. Hypocritam igitur vis quempiam
reddere potest; meliorem vero minime.

„Et profecto si videremus apud æ-
 „mulos nostros fructus defectione eorum
 „dignos, forsitan & nos descisceremus,
 „ac ultro monasteria relinqueremus.

„Sed quum operibus plane ostendant,
 „qualesnam sint, & olim etiam fuerint,
 U u 2 quam-

Sæc. XVIII. „quamque ob causam monasteria
A. C. 1734. „lapsi rursus se negotiis immiscuerunt

„cularibus; nemo tam hebes est, qui
„intelligat, quid eos ad hanc carnalium
„nequaquam spiritus, adigat liberos
„tem. Ex operibus enim eorum
„ritas inquit, cognoscetis eos.

„Ceterum quæ æmuli de nostris
„riunt impatientia, reliquis adhibere
„mus figmentis. Etenim si nos
„nia adversa, quæ in hominibus
„possunt, & æquanimiter quiescere
„ravimus, nequaquam reculamur
„cuncta iterum (si saltem possimus
„ret) sustineamus. Sane tamen
„in ærumnis nostris enumerantur
„bitiosas esse haud deceat, quod
„tamen, Patres conscripti, vobis
„bona vestra venia tantorum munus
„vel breviter meminisse licet, ut
„quo vobis quidquam exprobrare
„mur, sed ut manifestum fiat, ut
„animi æquitate, quæ bonas ad
„dicatas decet virgines, adveniens
„nostras sustinuerimus, aut contra
„mulum calcitare fuerimus auctores
„initium enim, quum Confessores
„ut vocant, expulsi sunt, tolerantes
„Ablata est nobis facultas aliter
„di: Toleravimus. Euchariſtiam Sacramentum
„tissimæ convivium nobis ademptum
„ita ut quinque jam annis contulerunt

„sanctissimo Christi corpore caruerimus: Sæc. XVIII.
„Toleravimus, non sine ingenti tamen A. C. 1734.
„animi nostri dolore, cum apud Tur-
„cas etiam & nationes barbaras libera
„Christianis communicandi facultas
„relinquatur. Prædicatorem nobis at-
„tribuistis, qui omisso Dei verbo nihil
„aliud egit, quam ut assiduis nos lace-
„verit conviciis: Toleravimus. Soro-
„res tres per vim ac contra volunta-
„tem earum sunt extractæ: quod qui-
„dem non solum toleravimus, sed &
„Deo egimus gratias, quod non etiam
„monasterium totum sit direptum, spo-
„liatum, & penitus eversum. Alia
„persuasa, a nobis emigravit, cui om-
„nia, quæ in communem usum attule-
„rat, reddere fuimus coactæ: Toler-
„avimus, & parvum. Habitus con-
„suetus nobis prohibitus fuit: Toler-
„avimus. Fenestrarum claufuras contra
„longævam & bonam consuetudinem
„aperire coactæ sumus: Toleravimus.
„Sororibus cum omnibus etiam solis,
„loquendi facultatem tribuere fuimus
„compulsæ: Toleravimus: ut interim
„prætereamus minas, injurias, sanas,
„calumnias, derisiones, etiam dum
„sacros decantarem hymnos: quæ
„omnia ea, qua potuimus toleravimus
„æquanimitate. Imposuistis nobis tan-
„dem gravissimum, tam ob vini quam
„cer-

Uu 3

„cer-

Sæc. XVIII. „cervisiæ potum vectigal, ita ut
 A. C. 1734 „anno plusquam centum quinquaginta
 „persolverimus aureos, ac ultra
 „solvere jubeamur, cum inter
 „men nobis nec ad victum super
 „necessaria: Obedivimus, nec un
 „onus illud contra leges publica
 „proclamavimus. Et tamen
 „placet, impatientes, & rebel
 „pellamur, quia potius cum a
 „ac extrema victus penuria
 „sterio perseverare, quam con
 „religione, neglectis votis &
 „sionibus & gravata conscientia
 „vire, ac non secus quam ruita
 „minæ passim discurrere, ac con
 „carnis libertatem vertere
 „Verum quia novimus, has
 „gentes adversitates non sine
 „ciali fieri permissione, in
 „animas nostras possidere con
 „quum tribulatio patientium
 „patientia vero probationem, pro
 „autem spem, quæ non p
 „Quem enim diligit Dominus,
 „pit, ac flagellat omnem filium
 „recipit. Nondum talia perpe
 „mus, qualia Dominus & imp
 „noster Christus, qui innocens
 „tantasque sustinuit adversitates
 „nas, tandemque pro militis
 „peccatoribus crudeli etiam mortu

peremptus. Is nobis concedat, ut ^{Sæc. XVIII.}
 in omnibus simus patientes, ac per ^{A. C. 1734.}
 tolerantiam curramus in proposito
 nobis certamine, quo tanti magistri
 sequamur vestigia, ac crucem nostram
 recte post eum portare valeamus. Ne-
 quaquam enim pares sunt afflictiones
 temporis præsentis ad gloriam, quæ
 revelabitur erga nos „

„Quum igitur Patres conscripti,
 totius vitæ nostræ verissimam, licet
 brevissimam, reddiderimus rationem,
 accusationique æmulorum nostrorum,
 quantum temporis angustia perpeffa
 est, responderimus, rogamus, & vos per
 misericordiam Dei nostri obsecramus,
 ut non tam gravitatis, vestræ quam
 innocentiae nostræ memores, adver-
 sariis nostris aures haud tam benignas
 præbeatis, nec hortulum hunc nostræ
 & Christianæ institutionis adeo tenere
 plantatum per feras has silvestres de-
 vastari sinatis: quandoquidem si vel
 minima charitatis scintilla, sine qua
 vera fides consistere nequit, in tam
 duris remaneret pectoribus, ab omni
 violentia, nedum calumniis & con-
 fictis abstineret criminibus. Quis
 enim unquam audivit, fidem per vim ali-
 quam infundi posse? ac ideo si etiam in
 quibusdam aberravimus, deceret tamen eos
 placidos erga nos esse, ac propensos ad do-

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

cendum, quum malos etiam Apostolos
 randos, & cum mansuetudine eos er-
 dos, qui obsistunt, jubeat, si quando
 Deus pœnitentiam ad agnoscendam cen-
 tem, quo resipiscant e Diaboli laqueo
 capti ab eo ad ipsius voluntatem. Sicut
 „quidquam aliter quam decet, a
 „actum est, non recusamus, quia
 „rissime emendemur, ac graves
 „ctorum pœnas expendamus. Hinc
 „tis apud vos sorores a nobis
 „ctas, illas interrogate, ab illis
 „rate, an non cum Dei timore,
 „ximi charitate ac omni amicitia
 „honestate. Non tacebunt, si
 „turpe viderunt seu audierunt.
 „igitur neminem lædamus, minime
 „tiam profimus, nemini præter
 „mendicando vel degravando
 „vel injuriæ censeamur: per
 „vos rogamus majestatem, ut
 „vim a nobis arceatis, nec nos
 „nissimis hominibus ludibrio esse
 „tis, ut sine ulla culpa a monasterio
 „expulsæ per mundum aberrare,
 „panem mendicare, aut durius
 „nobis consulere cogamur. Non
 „cet hoc gravitatem vestram, sed
 „conscripti: non majorum
 „hæreditario jure acquisitam, qua
 „pud multas nationes eam rere
 „dis gloriam, ut omnia julle, prudenter

„ac honeste peregerint. Horum vos ^{Sæc. XVIII.}
 „potius vestigia sequi decet, quam se- ^{A. C. 1734.}
 „ditiosorum hominum voces impias.
 „Quæ enim vos gloria manere posset
 „ob tam debilis sexus injuriam? quæ
 „utilitas ex nostris incommodis? quæ
 „demum laus ex tam violenta expul-
 „sione? cum etiam Judæis & Sarace-
 „nis inter Christianos habitandi non
 „denegetur facultas. Misere mini igi-
 „tur nostri, Patres, misere mini, ut &
 „Deus vobis misericordiam suam in ex-
 „trema mortis hora haud deneget.
 „Misere mini calamitatis nostræ. Mi-
 „sere mini imbecillitatis scæminæ, me-
 „mores, quod a mulieribus geniti estis,
 „& illarum ubera suxistis. Indignæ
 „sumus, ut tam acerba patiamur. At
 „longe vos indigniores, ut talia per-
 „mittatis. Tandem si nihil preces no-
 „stræ, nihil tot vos lacrymæ com-
 „movent, considerate saltem, vos Ro-
 „mano subditos esse Imperio, Cæsaris-
 „que legibus subjectos, quas adeo
 „conculcatas & contemptas, nequa-
 „quam Imperator ipse boni consulere
 „poterit: Ac ideo si non ob commo-
 „dum nostrum procurandum, saltem
 „ad incommodum vestrum avertendum
 „mitius nobiscum agite, & vim tam
 „nefandam a nobis arcete. Quod si
 „nihil horum vos movebit, nec ulla

U u 5

„re-

Sæc. XVIII. „rerum humanarum cura tanget,

A. C. 1734. „omnia contemnetis. spernetis

„debitis, ad divinum tandem auxilium

„confugere compellemur, illudque

„tam innumeras acceptas injurias

„vocare non desinemus, nec de-

„mus, quin cæli numen, quoniam

„mana nos æquitas & auxilia

„tuunt, afflictis rebus nostris

„aliquam sit allaturum, quæ

„quam magis sit propinquum

„cum longissime abesse videatur

„enim Deus unquam firmiter

„sperantem dereliquit, etiam

„animam ad inferum usque

„rit? Quemadmodum igitur

„Israeliticum, Dei auxilium

„tem e Pharaonis manu liberat

„nielem ex lacu leonum, Jan

„ventre Ceti, omnes denique

„confugientes, & spem certam

„lius misericordia potentes, ab

„bus adversatibus eripuit: ita

„nobis calamitosis, miseris, &

„narum plenis virginibus opem

„divinam haud penitus denegaturam

„certo certius novimus ac scimus

„solum, ut ab omni violentia

„riis cunctis liberari possimus

„sub umbra alarum ejus seque

„imperterritæ in ævum delinere

„leamus. Quod si aliter divina

„stati ejus visum fuerit, aut peccata Sæc. XVIII.
 „nostra nondum tot calamitatibus sunt A. C. 1734.
 „expiata, fiat voluntas ejus, cui sub-
 „sunt omnia. Nudæ de utero matris
 „sumus egressæ: nudæ quoque in ter-
 „ram revertemur. Dominus cuncta,
 „quæ habemus, dedit. Dominus &
 „auferre potest, cujus nomen sit be-
 „nedictum in sæcula.,,

§. XXX.

Varia Pietistarum fata.

Vix ullo alio tempore, quam hoc
 sæculo in Augustanæ Confessionis
 agro plura factionum Zizania prodire;
 Novissime in Hollandia ex orco pro-
 diere duo Sectarum monstra, quorum
 una Hattemistarum, altera Hebræa-
 rum nomen sibi vindicat. Illa Paren-
 tem agnoscit quemdam Pontianum de
 Hattem, ex cujus magisterio Affeclæ
 propugnant, *nil esse peccatum, nisi illud,*
quod esse peccatum credatur: Periculosum
 ac nefandum hunc Spinofæ errorem
 impugnabant acriter Hollandi Prædi-
 cantes, atque inter eos præcipue Ja-
 cobus Ferdinandus de Daverveld Ul-
 trajectinus Præco, & Guilielmus Span-
 daw: Anno etiam priori per Ordinum
 Fœderatorum edictum Hattemistis, ne
 quocunque loco conventicula haberent,
 severe